

1531 8

Reueren DISSIMI DOMINI, DOMINI Thomæ de Vio Caietani Cardinalis sancti Xysti:

De communione
De confessione
De satisfactione
De inuocatione sanctorum
Aduersus Luteranos tractatus.

THOMAE DE VIO CAIETANI

Cardinalis sancti XYSTI: de quattuor Luteranorum erroribus tractatus.

PROOEMIVM.

Ertinax Luteranorum animus prætextu conscientiæ Clemens septime Pontifex maxime erga communionem populi sub utraq; Eucharistiæ specie confessionémq; non omnium peccatorum ac negatam satisfactionem necnon inuocationem sanctorum, inuitat me ad scribendum de his: non absolute sed quatenus pendent ex sacra scriptura: quoniam ipsi solius sacræ scripturæ authoritatem suscipiunt/ & profitetur se illi inniti. Et quanuis pertinacibus non proderunt nostra hæc, speramus tamen utilia fore tum ad retrahendum alios ne illos imitentur. tum ad consolandū fidelium mentes. uidere enim in sacra scriptura falsitatem eorum quæ hæretici iactantes se professores sacri euangelij docent/ non paruum solatium fidelibus confert. Et quanuis hæc pro ecclesia catholica scripserim, ad tribunal tamen beatitudinis tuæ non minus hæc quàm reliqua mea omnia refero.

ℭ DE COMMVNIONE SVB utraq; specie: Caput primum.

Vteranis non sat est, ipsos communicare sub utraq; specie, sed nequeunt flecti ad dicendum licitam esse communionem sub altera tantū specie. quia tum ex usu Christi tum ex præcæpto eiusdem communicandum est sub utraq; specie. Proinde opus est discutere secundū scripturas sacras utrunq;: ut uidelicet manifestemus nec ex ui usus Christi nec ex ui præcæptorum eius illicitū esse populo cōmunicare sub altera tantū specie. hoc siquidem patefacto, clarum erit non teneri populum ex diuina lege ad communionem sub utraq; specie.

ℭ Quia igitur saluator noster in ultima cœna instituens sacramentum Eucharistiæ usus est hoc sacramento sub utraq; specie communicando apostolos (ut euangelistæ testantur) hinc infertur quòd sacerdos non nisi sub utraq; specie dare debet eucharistiam. debet enim sacerdos dare eucharistiam quemadmodum dedit illam Christus. & similiter debemus omnes communicare quemadmodum communicauerunt apostoli.

ℭ Nos autē facile manifestamus usum Christi & apostolorum, non habere uim legis quòd simili modo distribuatur populo eucharistia. nam si ille usus Christi uim

legis haberet, non obligaremur ad quædam in usu illius distributionis seruata & ad quædam non / sed ad omnia in illo usu seruata. perspicuum autē est / nos non obligari ad omnia in illa distributione facta a Christo. ergo nec tenemur distribuendo eucharistiam seruare hoc unum: uidelicet dare sub utraq; specie. Quòd enim nō teneamur ad seruandum omnia, patet tum quia Christus fregit fractámq; dedit speciem panis: ridiculū autē est dicere quòd sacerdos teneatur dare hostiam fractam. tum quia Christus distribuendo non immisit in ora apostolorum eucharistiam, sed dixit / Accipite & comedite: ridiculum autē est dicere quòd sacerdos tenetur non immittere eucharistiam in os communicantis sed dare in manū illius ut ipse se communicet. tum quia Christus distribuit hoc sacramentū apostolis post cœnam: plus autē quàm ridiculum est dicere quòd teneamur cōmunicare post cœnam / illicitúmq; sit dare eucharistiam ieiunis. tum quia Christus dedit eucharistiam sub specie panis azymi, & tamen uniuersalis ecclesia fatetur non esse illicitum eucharistia uti siue in azymo siue in fermētato. ex his enim omnibus clare patet quòd distributio eucharistiæ qua usus est Christus non habet uim legis / statuentis ut similiter fiat distributio a nobis. ¶ At si quispiam contenderit in hoc uno imitandam esse Christi distributionem quòd sub

utraque specie dedit eucharistiam, animaduertat Christum dedisse sub utraque specie apostolis solis, & non dedisse septuaginta discipulis nec multitudini eorum qui credebant in illum: ut uel ex hoc sat sit inferre ab exemplo Christi, ergo successoribus apostolorum danda est eucharistia sub utraque specie. non enim plus inferri potest ex CHRISTI distributione. nō igitur inferri potest, ergo uniuersis Christianis danda est eucharistia sub utraque specie. Patet itaque quòd ex usu Christi nō potest inferri illicitam esse communionem populi sub altera tantū specie. Et multò minus inferri hoc potest ex usu ecclesiæ Corinthiorum cuius meminit Paulus in prima epistola ad Corinthios. usus enim unius particularis ecclesiæ non statuit legem ecclesijs alijs. Hæc de usu.

¶ Discutiēda sunt deinceps præcæpta Christi tam ante institutionem eucharistiæ quàm in ipsa institutione promulgata. Primum itaque præcæptum ex uerbis domini Ioan. vj. olim assumptum est a Boemis. ait enim Christus, Nisi manducaueritis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem, non habebitis uitam in uobis. quid inquiunt clarius? Eodem enim modo necessitatem communicandi sub utraque specie promulgat quo promulgauerat necessitatem baptismi. nam quemadmodum de baptismo dixerat Ioan. iij. Nisi quis natus fuerit ex aqua

& spiritu non potest introire in regnũ dei, ita de eucharistia dicit nisi comederitis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem non habebitis uitam in uobis. ¶ Nos autem dicimus hæc Christi uerba non esse secundũ genuinum sensum intelligenda de usu eucharistiæ: immo nec posse intelligi salua Christiana fide de cibo & potu sacramẽtali. Et hoc facile manifestatur, ex eo quòd si intelligerẽtur de eucharistia/tolleretur baptismi sufficiẽtia ad salutem. pari siquidem modo hæc necessitatem sonant edendi carnem & bibendi sanguinem filij hominis quo sonant illa alia domini uerba necessitatem nascendi ex aqua & spiritu. & propterea manifeste sequitur quòd si in istis uerbis indicitur necessitas sumendi eucharistiã/non sufficit baptismus ad salutem: sed ad hoc quòd aliquis habeat uitam oporteret & baptizari & sumere eucharistiam. Cuius contrarium non solum in symbolo fatemur/confitentes unum baptisma in remissionem peccatorũ: sed dominus in euãgelio dicit/Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. & Paulus apostolus ad Tit. iij. Saluos, inquit, nos fecit per lauacrum regenerationis. Quia igitur idem est asserere uerba illa Christi Ioan. vj. intelligi de cibo & potu sacramenti eucharistiæ/& negare baptismi sufficientiam ad salutem, clare patet uerba illa nec intelligi nec intelligi posse de cibo

& potu eucharistiæ. & propterea inde non habetur præceptum ad sumendum eucharistiam sub utraque specie. Discutere autem quis sit Germanus sensus illorum Christi uerborum/nō est præsentis negocij. nam sat est propositæ quæstioni nosse quòd nō loquitur ibi dominus ad literam de sacramentali cibo & potu.

Superest demum discutere præcæpta Christi promulgata quando instituit eucharistiæ sacramentū. Vide euangelia omnia: & nullum inuenies in illis de eucharistia præcæptum. nisi apud Lucam immediate post eucharistiam sub specie panis/Hoc facite in mei commemorationem. Apud tamen Paulum apostolum. j. ad Cor. xj. duo præcæpta leguntur data à Christo in institutione eucharistiæ. alterū immediate post eucharistiam sub specie panis/Hoc facite in mei cōmemorationem. alterum immediate post eucharistiā sub specie uini: uidelicet/Hoc facite quotienscunque biberitis in mei commemorationem.

Quæ præcæpta si perspicacius fuerint considerata, nullum secum ferūt mandatū de communione sub utraque specie: ut patet discutiendo singula. Præcæptum enim immediate post speciem panis tam apud Lucam quàm apud Paulum manifeste refertur ad eucharistiam sub specie panis: ut ipse contextus testatur. præcæptum autem apud solum Paulum scriptum de imitatione Christi

in

in eucharistia sub specie uini / limitatur manifestissime ad uices quibus bibimus in commemorationem Christi. ita quòd non est præcæptũ absolute, sed est præcæptum ex suppositione: uidelicet si biberimus in Christi memoriam / faciamus hoc quod fecit Christus. non igitur præcipit ut bibamus in eius memoriam, sed præcipit ut quoties in eius memoriam biberimus / faciamus quod fecit ipse: hoc est quoties utemini calice eucharistiæ / sacrificate hoc. Bibere nanq; manifeste significat usum calicis: & consequenter facere hoc distinctum contra bibere / significat consecrare hoc. præcipitur enim ad literam ut associetur usus calicis sacrificio calicis. Et ex hoc ipso quòd similem associationẽ non præcæpit circa usum eucharistiæ sub specie panis, insinuauit ꝙ usus quidem calicis illicitus esset seorsum à sacrificio: usus uero sub specie panis licitus: ut ritus ecclesiæ seruat, non reseruando eucharistiam sub specie potus sed duntaxat sub specie panis / & pro infirmis & pro cõicantibus extra missarũ solennia.

¶ At si quispiam contenderit quòd hoc præcæptum directe obligando sacerdotes consequenter obligat populum. Nam ex eo quòd bibentibus in Christi memoriam præcipitur hoc facite / manifeste sequitur quòd sacerdotibus celebrantibus missas (quos constat bibere in Christi commemorationem) præcipitur hoc facite: sed sub hoc facite com

præhenditur etiã dare alijs calicem. quia compræhendit omnia quæ Christus fecit circa calicem. ergo ex hoc præcępto sacerdos tenetur quoties ipse bibit dare alijs calicẽ: ac per hoc alij tenẽtur accipere & bibere. Aduertat hoc argumento utens/in primis ad textum literæ: quia contextui literæ non quadrat hic sensus. Nam in litera/hoc facite distinguitur contra bibere: ac per hoc conficere sacramentum distinguitur contra usum sacramenti: ac per hoc non tam amplè in hac litera extenditur hoc facite, sed ex ipso contextu restringitur ad demonstrandum ipsum sacramentum ut distinguitur contra usum sacramenti/eo ipso quòd distinguitur cõtra usum calicis. Quæcunque igitur spectãt ad usum calicis compræhenduntur hic sub bibere: & quæ spectãt ad ipsum sacramentum compræhenduntur sub facere hoc/secundũ suauem contextus sensum. perspicuum autem est quòd dare alijs calicem spectat ad usum sacramenti & nõ ad sacramentum ipsum. non igitur compræhenditur in hac litera sub hoc facite/dare alijs calicem. Aduertat deinde quòd Luterani non constarent sibijpsis dicendo sic: quia ex hoc argumento sequitur manifestè quòd sacerdos celebrans tenetur dare calicẽ omnibus præsentibus/si hoc facite compræhendit etiam dare sacramentũ ut Christus dedit. nam Christus dedit omnibus præsentibus. constat autẽ Luteranos hoc

non seruare. non igitur obligatur Christianus populus ad bibendum sacramentum eucharistiæ ex hoc Christi præcæpto secundũ planũ suauissimúmq́ literæ sensum. Et quia nullibi nisi in allatis locis habetur in sacra scriptura mandatum aliquod de comm unione eucharistiæ, manifestum est quòd non tenetur Christianus populus ex præcæpto in diuino iure scripto ad cõmunionem sub utraq́ specie. uoluntarie igitur & nõ authoritate scripturæ prædicatur illicitam esse cõmunionem sub specie panis tantum. Et hoc *sufficit aduersus* Luteranos / *solius sacræ scripturæ authoritatem suscipientes.* Hæc de *cõmunione populi sub altera tantũ specie.*

DE INTEGRITATE CONFESsionis *quo ad peccata omnia*: Caput *secundum.*

ONFITERI *peccata mortalia omnia quæ quis admisit /* Luterani non *solum negant esse necessarium, sed affirmant repugnare sacræ scripturæ / & esse impossibile: quia scriptum est /* Delicta *quis intelligit?*

Nos *autẽ dicimus haberi ex euangelio confessionem peccatorum mortalium omnium, & non obstare prophetæ sententiam allatam. Q uòd enim peccata omnia confitenda sint in sacramentali confessione, ex ipsa forma mini*

strandi sacramentum pœnitentiæ tradita à Christo quando instituit hoc sacramentum Ioan. xx. manifestatur. Ait enim Christus apostolis: Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorũ retinueritis retenta sunt. In quibus uerbis datur à Christo ministro sacramenti facultas duarum actionũ: uidelicet remittendi uel retinendi peccata quorumcunq;. & ex hocipso quòd ministro committitur facultas discernendi an remittenda an retinenda sint peccata cuiusq; pœnitentis, manifestè sequitur quòd oportet ministrum (nisi cæcus ministrare uelit) nosse si in pœnitente est aliquod peccatum retinendum: quod est nosse si in pœnitente est aliquid impediens remissionem. nam omne peccatum retinendum impedit remissionem cuiuscunq; peccati hominis confitentis: quia nõ potest simul unum peccatum remitti & aliud retineri. nam mortalia peccata quæcunq; unius hominis cõnexa esse tam quo ad remissionem quàm quo ad retentionem & relatiue ad deum & relatiue ad Christi ministrum / perspicuũ est. Et relatiue quidem ad deum, patet ex eo quòd ille cui remittitur à deo peccatum / amicus dei constituitur: iuxta illud / Beatus uir cui nõ imputauit dominus peccatum. ille autem cuius retinet deus peccatum & manet in peccato unico / inimicus dei est: utpote omnium reus: iuxta illud Iaco. ij. Qui in uno offendit / reus omnium factus est.

Ex hoc autē quòd tam remissio quàm retentio diuina est peccatorum mortaliū omnium quæ quis habet, manifestè sequitur quòd etiam tam remissio quàm retentio quæ fit à Christi ministro / debet esse non aliquorū peccatorum mortaliū confitentis sed omnium: quia tam remissio quàm retentio ministri debet esse talis ut remissioni assistat diuina remissio & retentioni assistat diuina retentio: alioquin non uerificarentur Christi uerba, Quorum remiseritis peccata remittuntur eis / & quorum retinueritis retenta sunt. Non uendicaret autem sibi remissio ministri / assistentiam remissionis diuinæ, si discordaret à remissione diuina. discordaret autē, si deo remittente omnia uel retinente omnia / minister quoqꝫ non remitteret omnia uel non retineret omnia. ad hoc autem ut minister uel remittat omnia uel retineat omnia, oportet ministro innotescere omnia / nisi cæcus ac temerarius remissor uel retentor sit. & quoniam ministro Christi peccata pœnitentis per ipsius confessionem propriam innotescūt / consequens est ut oporteat confitentem confiteri omnia sua mortalia peccata. Vide / examina & libra prudens lector quæ diximus: & perpendes ex ipsa institutionis forma in euangelio scripta / haberi confessionem omniū peccatorum.

SVPER EST diluere obiecta à Luteranis: distinguendo de confessione uel absolute uel ut est actus huma

nus. Est autē confiteri omnia absolute / nullum peccatum inconfessum relinquere: confiteri uero omnia ut confessio est actus humanus / est confiteri omnia quorū confessio subest humanæ facultati. Vnde ex hoc quòd delicta nullus ad plenum intelligit, esto quòd impossibile sit hominem confiteri absolute omnia peccata sua (quoniā ignota relinquit inconfessa) non tamen hinc sequitur quin confessione humana possit quis confiteri omnia peccata sua: quoniā sub integritate confessionis humanæ non compræhendūtur omnia peccata absolute, sed duntaxat nota & quorum quis memoriam habet. nam oblita & incognita confiteri non subest facultati humanæ. Et quia perspicuum est sub lege tam diuina quàm humana actionem nullam exigi ab homine quæ nō sit in hominis potestate, ideo quū ex euangelio habetur confessionem omnium peccatorum requiri ad sacramentum pœnitentiæ / non est sermo de confessione omnium peccatorum absolute / sed de confessione omnium peccatorum ut subest facultati humanæ. quod est dicere ut pœnitens confiteatur omnia peccata sua non ignota nec oblita. Hæc de confessione omnium peccatorum.

Caput tertium.

SATISFACTIONEM pro peccatis quæ tertia pars pœnitẽtiæ ponitur, Luterani negant. tum quia nõ habetur ex sacra scriptura: tum quia opera nostra non sunt meritoria nec satisfactoria.

Nos autẽ dicimus ex sacra scriptura haberi necessariam quandoq; esse post ueniam peccati satisfactionẽ pro peccatis, eámq; fieri posse operibus nostris. Et quidem post consecutam ueniam peccati, satisfactionem quandoq; superesse pœnæ pro peccato/testatur duplex modus quo deus remittit peccatum. Legimus enim deum quandoq; remittere peccatũ quo ad culpam & quo ad pœnam: ut patet tum in latrone, cui dixit/Hodie mecum eris in paradiso. tum in remissione peccatorum quæ fit baptismo. gratia siquidem baptismalis sola sufficit ad salutẽ æternam, si antequàm baptizatus moriatur nouum peccati obicem non ponat ultimo baptismi effectui qui est uita æterna. Et in huiusmodi remissionibus perspicuum est non esse opus satisfactione. Legimus quoq; deum quandoq; remittere peccatum & non remittere totam pœnam peccati: ut patet. ij. Reg. xij. ubi clare legimus quòd arguente Nathan propheta Dauidem de adulterio simul & homici-

dio / & dicente Dauide Peccaui domino, respondit Nathan: Etiam dominus transire fecit peccatum tuum / & non morieris, ueruntamen filius qui natus est tibi / morietur. Ex his enim patet deum remisisse peccatum & quo ad culpam & quo ad aliquam pœnam: nō remisisse autem quo ad punitionem Dauidis in morte filij, nec (ut subiuncta in capite. xvj. testantur) quo ad punitionem eiusdem in publica uiolatione uxorum à proprio filio, nec quo ad punitionem eiusdem in perpessione mali ex domo propria. nam propter hoc peccatum passus est ab Absalon filio suo. omnes siquidem pœnas has ex parte dei Nathan propheta comminatus est propter illud peccatum Dauidis. Ex hoc igitur quòd deus remittit quandoque peccatum / & tamen post peccati ueniam restat qui peccauit adhuc puniendus, manifeste discimus deum quandoque remittere peccatum & non remittere totam pœnam pro peccato debitam. Hinc ergo nascitur necessitas exoluendi illud pœnæ reliquum quod deus non remisit remittendo peccatum.

Quia autem huiusmodi reliquiæ pœnæ exolui possunt dupliciter (uel satispatiendo uel satisfaciendo) & Dauid exoluit satispatiendo (nam non ipse intulit sibijpsi quas debebat pœnas / sed deus intulit eas illi) superest ostendere ex scriptura quòd huiusmodi reliquias pœnæ

possumus

possumus satisfaciendo exoluere. Lege in euangelio Matthæi cap. iij. & inuenies Ioannem Baptistam prædicantem duo. alterum pœnitentiam agite: alterum facite fructum dignum pœnitentia. Quorum primum spectare ad ipsum peccatum / græca dictio apertius manifestat: dum simplicem pœnitendi actum significat. Secundũ autem uerba ipsa testantur ad nostra opera pœnitentiam consequentia pertinere. fructus enim pœnitentiæ sonat opus proueniens à pœnitentia ut à radice seu arbore. Et ex eo quòd non dicit facite fructum dignum innocentia / seu fructum dignum iustitia / seu fructum dignum bonitate / sed fructum dignum pœnitentia, manifestum fit quòd de fructu digno pœnitentia formaliter (hoc est quatenus pœnitentia) loquitur: ut uidelicet faciant fructum dignum radice internæ pœnitentiæ. Perspicuum autem est ex eo quòd pœnitentia est præteritorum peccatorum, quòd fructus dignus pœnitentia est opus restaurans ea quorum est pœnitentia: hoc est reparans ea quæ omisisse uel commisisse nos pœnitet. hoc autem uocamus satisfacere pro peccatis: pro quanto in hoc comprehenditur deletio omnium malorum quæ in pœnitente remanserunt ex peccato: quorum unum est reatus reliquæ pro peccato pœnæ. Si enim pœnitentia non fructificaret reparationem omnium perditorum per peccatum / nequaquàm ad fru-

ctus dignos seipsa extenderetur quoniam suapte natura exigit ut ad perfectum ducatur quod ipsa inchoauit: & clarum est ad perfectum non duci donec superest aliquid ex peccato soluendum. Ex authoritate itaq; sacræ scripturæ habetur quòd quandoq; post ueniam peccati opus est satisfactione, quæ fit per opera qui sunt fructus digni pœnitentia.

QVOD uero obijcitur de nostris operibus quòd nec meritoria nec satisfactoria sunt / indignum censeo discussione noua. Nam sacra scriptura plena est sententijs sonantibus tũ quòd opera nostra non sunt meritoria / tum q; opera nostra sunt meritoria. & perspicuum est has duas sententias non sibinuicem aduersari: sed esse sensum quòd opera nostra quatenus sunt ex nobis non sunt meritoria, & consequenter nec satisfactoria: quòdq; opera nostra quatenus ex diuina sunt gratia & præueniente & subsequente & perficiente sunt meritoria, & consequenter satisfactoria. Et ambo tam clarè habentur in innumeris scripturæ locis / ut apud exercitatos in sacris literis luce meridiana clariora sint. & propterea pertranseo. Hæc de satisfactione.

DE INVOCATIONE SANctorum: Caput quartum.

VTERANI inuocationem sanctorum aiunt ex scriptura nō haberi. Et quanuis nō putem eos loqui de inuocatione sanctorum angelorum sed sanctorum hominum, tutiorem tamen eligendo partem declarabimus summarie primū de sanctis angelis, deinde de sanctis hominibus quæ habētur in scriptura de inuocatione eorū.

¶ Et quidem quòd angeli intercedant pro nobis, clare patet Zach. j. ubi angelus dicit deo. Domine exercituum usquequo non misereberis Hierusalem & urbium Iuda quibus iratus es iam septuaginta annos? Matthæi quoq; xviij. dominus dicit angelos causam agere pusillorū qui contemnuntur. uidete ne contemnatis unum ex pusillis istis: dico enim uobis quòd angeli eorum in cœlis semper uident faciem patris mei, proculdubio ad patrociniū præstandum pusillis contemptis. ¶ Quòd autem inuocandi à nobis sint sancti angeli, habetur in primis ex Gen. xxxij. ubi Iabacob inuocauit angelum ad benedicendum sibi. non dimittam, inquit, te nisi benedixeris mihi. Deinde ex Danielis. vij. ubi Daniel de seipso dicit. accessi ad unum de assistentibus, & ueritatem quærebam ab eo. Nec est dubium quòd de sanctis angelis assistenti-

bus loquitur. Ad Hebræos quoque cap. j. de sanctis angelis dicitur quòd omnes sunt administratorij spiritus qui in ministerium mittuntur, propter eos qui hæreditatem capient salutis. Ex hoc enim quòd deus disposuit gubernare nos per medios angelos/nō propter se deum sed propter nos hæredes uitæ æternæ, ordinasse intelligitur ut nos inuocemus sanctos angelos tanquàm medios inter nos & deum. nisi usque adeo desipere liceat ut dante principe seu curia aduocatum peregrino uel pupillo/negetur simul disponi ut peregrinus aut pupillus inuocare possit patrocinium aduocati dati.

QVOCIRCA inuocationē sanctorū angelorum utpote manifestam secundū sacras scripturas relinquendo/ad inuocationem sanctorum hominum transeamus. Duobus modis inuocare cōsueuimus sanctos. uel directe eos rogando: puta, sancte Petre ora pro nobis. uel rogando deum per sanctorum merita: ut in canone missæ ecclesia consueuit rogare/dicendo, quorum meritis precibúsque concedas &c. ¶ Vtroque autem modo ex sacra scriptura haberi inuocationē sanctorum dicimus. Et quidem quòd animæ sanctorum intercedant pro nobis, habetur ex Apoc. cap. vj. Vidi sub altari animas interfectorum propter uerbum dei: & clamabant uoce magna, dicentes. Vsquequo domine sanctus & uerus nō iudicas & uin

dicas sanguinem nostrum de ijs qui habitant in terra?
Ex hoc enim quòd animæ sanctorum orant deum contra malos habitãtes in terra, manifestè discimus quòd multò magis orant pro salute electorum: quanto propensior est uoluntas sanctorum ad bonũ nostrum: quàm ad malum nostrum. Rursus Luc. xvj. reuelauit nobis dominus q̄ diues in inferno intercessit pro fratribus suis in hac uita manentibus. ex hoc enim reuelatum esse insinuauit quòd multo magis sanctæ animæ intercedunt pro salute suorum. Nam si diues cui dum esset in hac uita nulla fuit cura salutis fratrum, in tormentis positus etiam importune supplicat pro salute fratrũ, multò magis sancti uiri quorum in hac uita studiũ fuit circa salutem fratrum, exuti carnem iámq; beati continuant charitatis affectum & intercedunt pro salute fratrum.

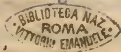
Quòd autem à nobis inuocandi sint, ex scriptis Matth. xxvij. habetur. Scribitur enim ibi quòd multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt & uenerunt in sanctam ciuitatem & apparuerunt multis. Hinc enim habetur quòd deus post Christi resurrectionẽ gubernat instruendo nos non solũ per sanctos angelos sed etiã per sanctos homines. nõ enim uanè apparuerunt multis, sed ad instruendum eos de uero Messia deq; illius resurrectione. Ex hoc enim quòd usq; ad tẽpus illud gubernauit

nos per angelos sanctos & non per homines sanctos / & tūc incœpit gubernare nos per sanctos homines, insinuauit noua se adhibuisse media gubernationi electorū. Et nisi ordini gubernationis diuinæ erga nos / adiunctos ex merito passionis & resurrectionis Christi sanctos homines manifestare uoluisset deus, misisset angelos in Hierusalem ad apparendū multis et instruendum illos: sed ex eo ꝙ nō solum per medios angelos in sepulchro apparentes mulieribus / sed etiā per sanctos homines apparentes multis in Hierusalē manifestauit resurrectionem Christi, insinuauit quòd ad ea quæ sunt nostræ æternæ salutis ministerio angelorum adiunxit ministerium hominum beatorum. Et hinc ulterius sequitur quòd ex ipso ordine diuinæ gubernationis quo gubernat nos etiā per sanctos homines / manifestatur recurrendum esse nobis ad sanctos homines: alioquin rediret illud idem absurdum quod deductum est si non possemus inuocare sanctos angelos. datos enim esse sanctos homines ad nostram utilitatem medios inter deum et nos / testatur dicta apparitio. ad datos autem diuinitus medios posse nos recurrere / perspicuum ex dictis est. Pauloꝙ minus absurdum sequitur, si deus disposuit gubernare nos per medias intercessiones sanctorum hominum (ut priores scripturæ testantur) & nobis non liceret ad intercessores nostros recurrere.

¶ Quòd demum orandus sit à nobis deus per merita sanctorum, habetur ex Exodi. xxxij. ca. dum moses supplicando deo / inter alia dicit: Recordare Abraham Isbac & Israel seruorum tuorum. Hoc enim nihil aliud est q̃ rogare per merita Abrahæ Isbac & Israel. Et huic si adiunxeris prius declarata (uidelicet quòd sancti intercedunt pro nobis) manifeste inferes quòd non solum per merita sed etiam per preces sanctorũ supplicare nos deo è scriptura habetur. Et his si adiunxeris ꝙ in idem redit orare deum per merita & preces sanctorum / & orare sanctos ut merita & preces proponãt apud deum (nam res est eadem / licet modus sit dispar: & utrobiq; est inuocatio sanctorum / licet diuersimode) facile perpendes omni ex parte tradi ex sacra scriptura inuocationem sanctorum. Et hæc de propositis dicta qui legerint, meminerint ineruditorum esse certitudinem mathematicam quærere in moralibus, & uniuersaliter in agendis à nobis. Romæ die. xxv. Augusti .M. D. XXXI.

ROMAE APVD ANTONIVM
Bladum de ASVLA, Anno
M. D. XXXI.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE